



**Houdt god van leningen
tegen interest?
De religies van het boek
en het geldwezen.**

www.bergvanbarmhartigheid.be

Inhoudsopgave

1. De religies van het Boek en het geldwezen (Anne Morelli)	3
Is lening tegen rente verenigbaar met religie?	3
2. “Noch beet, noch toename... vrees jouw God...”: het jodendom en leningen tegen rente. (Thomas Gergely)	4
Bibliografie	10
3. Het christendom en leningen tegen rente (Anne Morelli)	11
Tegenstrijdigheden in de eerste christelijke teksten.....	11
Bankiers en woekeraars in de middeleeuwen.....	14
“In naam van god en winst”	15
Franciscaanse predikers strijden tegen woekerrente.....	16
Het protestantisme deculpabiliseert rijkdom.....	17
Religieuze banken en ethische banken.....	18
4. Geld en woeker in de islam (Paul Neuenkirchen)	20
Geld en economische begrippen in de Koran.....	21
Woeker in de heilige geschreven bronnen van de islam.....	23
I. Woeker in de Koran en zijn tekstverklaringen.....	23
II. Woeker in de hadit.....	27
Trucs om woeker te omzeilen en hedendaagse visie.....	28
I. Methodes om riba te omzeilen door de juristen.....	28
II. Leningen tegen rente en de evolutie in de hedendaagse moslimwereld.....	29

De religies van het Boek en het geldwezen (Anne Morelli)

IS LENING TEGEN RENTE VERENIGBAAR MET RELIGIE?

De drie zogenaamde “Religies van het Boek” (jodendom, christendom en islam) hebben zich deze vraag gesteld en meer in het algemeen hebben ze zich vragen gesteld over de relatie van de gelovige ten opzichte van geld. Maar heeft God een standpunt met betrekking tot financiële transacties? Het lenen van geld? Vanaf welke rentevoet acht hij dit een verboden praktijk (“haram” voor moslims)? Is het alleen toegestaan aan personen van buiten de gemeenschap te lenen op onderpand en tegen rente, zoals Deuteronomium (23, 20-2) het lijkt voor te schrijven?

In chronologische volgorde van verschijning in de geschiedenis zullen we de standpunten van de drie zogenaamde religies van het Boek over deze vragen bekijken.

Voor alle drie geldt dat ze in principe hun standpunt innemen gebaseerd op wat hun heilige boek zegt. Deze teksten worden echter vaak op verschillende manieren geïnterpreteerd en bevatten bovendien vaak tegenstrijdige passages in hetzelfde heilige boek.

Theoretisch gezien moet de positie van religies ten opzichte van geld, financiën en leningen tegen rente tijdloos en constant zijn. In de praktijk worden er nieuwe vragen gesteld die in deze duizendjarige teksten nauwelijks worden beantwoord.

Bijvoorbeeld: als kansspelen in strijd is met de islam, wat kan een moslim dan doen met het geld dat hij heeft gewonnen met een loterij? Dit geld is besmet en dus ongeschikt om een pelgrimstocht

naar Mekka te bekostigen, aan een moskee te schenken of uit liefdadigheid aan behoeftigen te schenken. Wat moet hij er dan mee doen¹?

En mogen moslimouders geen kaartje kopen voor een tombola die in de school van hun kinderen wordt georganiseerd om schooluitrusting te financieren en waarvan de eerste prijs een mooie televisie is? Wat moeten ze doen met de prijs als ze deze winnen?

Aan de andere kant aanvaardt de “theologie van de welvaart” die in de Braziliaanse favela’s wordt gepredikt door evangelische christenen, hoewel fundamentalistisch wat betreft de eerbiediging van de teksten van de christelijke traditie, de “zuivering” van het op slechte wijze verkregen geld van smokkelaars die illegaal fortuinen hebben vergaard, nadien afstand gedaan hebben van hun leven als zondaars, maar hun geld hebben gehouden².

Bij de katholieken is er een ware spanning tussen paus Franciscus, die eraan herinnert dat men geen twee meesters, God en geld, kan dienen, en katholieke zakenmannen, bankiers en speculanten die verzekeren dat er een manier is om samen en in harmonie financiële activiteiten te combineren met de katholieke religieuze praktijk.

Afhankelijk van de maatschappelijke context worden de basisprincipes van religies ten opzichte van financiën aangepast, omzeild, geherinterpreteerd om te resulteren in compromissen met de heilige teksten, die de moderniteit oplegt.

1 De vraag is niet theoretisch: de imam van Roquetas (Spanje) bleef herhalen dat het geld dat wordt gewonnen met de loterij “haram” is. De 1600 winnende loten van de Spaanse kerstloterij (“el gordo”) werden eind 2015 verkocht in deze stad van Andalusië waar vele moslimmigranten werkten. (Elise Barthet, “Le trésor maudit de Roquetas”, in *Le Monde*, 31 maart 2016).

2 Christina Vital de Cunha, *Oração de traficante* (= gebed van de smokkelaar), Garamond, 2015.

THOMAS GERGELY

Thomas Gergely is een filoloog van opleiding. Na een lange carrière in de communicatie faculteit geeft hij momenteel les aan de faculteit filosofie aan de ULB. Hij is ook professor Joodse geschiedenis aan het Instituut voor Joodse Studies van de ULB, Instituut waarvan hij sinds 2001 directeur is. Hij is auteur van talrijke boeken en veel wetenschappelijke publicaties over retoriek, taalkunde, joodse geschiedenis en religieuze filosofie. Voor zijn onderricht is Thomas Gergely de houder van de Socrates-prijs 2007 van de ULB en ontving hij de Mensch-prijs 2005 van de CCLJ.

ANNE MORELLI

Anne Morelli is een historicus. Ze heeft de «Geschiedenis van de hedendaagse christelijke kerken» en de «Hedendaagse christelijke teksten» in het interdisciplinaire centrum voor de studie van religies en het secularisme van de ULB gedoceerd. Momenteel is ze ereprofessor aan de ULB waar ze «Ontmoeting van culturen» doceert. Zij is de auteur of coördinator van vele boeken, met name over 'sekten' en ketterijen en over de link tussen geweld en religies.

PAUL NEUENKIRCHEN

Paul Neuenkirchen is een islamitische geleerde. Hij verdedigde een proefschrift over het koranische eschatologische pleidooi aan de Ecole pratique des Hautes Études (Parijs) in 2019, publiceerde verschillende wetenschappelijke artikelen over de koran en is co-auteur van de koran van historici (Éditions du Cerf, 2019)